

EVROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

ČETVRTI ODJEL KONAČNA ODLUKA

O PRIHVATLJIVOSTI

Aplikacija br. 5172/03
Dušan Janković
protiv Bosne i Hercegovine

Evropski sud za ljudska prava (Četvrti Odjel), na zasjedanju vijeća 16. maja 2006. godine i u sastavu:

Sir Nicolas Bratza, *Predsjednik*
J. Casadevall,
G. Bonello,
K. Traja
S. Pavlovschi,
L. Garlicki,
L. Mijović, *sudije*
I G. M.O'Boyle, *Registrar Odjela*

Uzevši u obzir da je gore pomenuta aplikacija uložena 7. januara 2003. godine,
Uzevši u obzir odluku da se primjeni Član 29, stav 3. Konvencije i zajedno ispita prihvatljivost i meritum slučaja,

Uzevši u obzir zapažanja koja je dostavila tužena vlada kao i zapažanja koja je aplikant dostavio u svom odgovoru,

Nakon vijećanja odlučio je sljedeće:

ČINJENICE

Aplikant, Dušan Janković, državljanin Bosne i Hercegovine, rođen 1946. godine i živi u Banjoj Luci. Njega je pred Sudom zastupao Z. Malešević advokat iz Banja Luke. Tuženu Vladu su zastupale gospođa Z. Ibrahimović, agent i gospođa M.Mijić, zamjenik agenta.

A. Okolnosti slučaja

1. Relevantna pozadina aplikantovog slučaja

Nakon proglašenja nezavisnosti u martu 1992. godine od strane tadašnje Republike Bosne i Hercegovine (zakonski prethodnik današnje Bosne i Hercegovine) buknuo je rat. Karakteristike tog rata bile su etnički konflikt i diskriminacija, veliki broj raseljenih osoba, uništavanje i useljavanje u njihove domove drugih lica. Dana 14. decembra 1995. godine tri glavne strane učesnice u ratu (tadašnja Republika Bosna i Hercegovina, Republika Hrvatska i tadašnja Federativna Republika Jugoslavija) potpisale su mirovni

sporazum – Opšti okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini koji je potpisan 1995. godine. (u daljem tekstu „Dejtonski Sporazum“). Dejtonski Sporazum je postavio odredbe koje se tiču povratka izbjeglica i raseljenih lica njihovim domovima kao i obnavljanje njihove imovine.

2. Relevantne činjenice koje se tiču aplikantovog predmeta

Činjenice koje se tiču predmeta aplikanta i koje su dostavile stranke mogu se sumirati ovako:

(a) Protjerivanje iz kuće u Banjoj Luci

Prije rata u Bosni i Hercegovini koji je trajao od 1992-95. godine aplikant i njegova žena živjeli su u kući njegove žene u okolini Visokog što sada pripada Federaciji Bosne i Hercegovine (jedan od entiteta Bosne i Hercegovine). E.M. i M.M. su živjeli u Banjoj Luci što je sada Republika Srpska (drugi entitet Bosne i Hercegovine).

Dana, 2. oktobra 1993. godine aplikant i njegova žena su zaključili ugovor sa E.M. i M.M mijenjajući kuću njegove žene i čitavu imovinu u okolini Visokog za kuću i imovinu u Banjoj Luci koja pripada E.M. i M.M (u daljem tekstu „ugovor o zamjeni“). Rezultat toga bio je da su aplikant i njegova žena upisani kao zajednički vlasnici kuće i imovine u Banjoj Luci. Međutim, desilo se da E.M. i M.M nisu upisali njihovo vlasništvo nad kućom i imovinom u okolini Visokog (aplikantova žena je ostala i dalje upisani vlasnik).

Dana, 5. marta 1999. godine E.M. i M.M. su pokrenuli postupak pred Prvostepenim sudom u Banjoj Luci tražeći da se ugovor o zamjeni proglasi nevažećim.

Čini se da je E.M. negdje oko tog datuma takođe uložio žalbu Komisiji za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica (u daljem tekstu „CRPC“) a koja je uspostavljena na osnovu Sporazuma o izbjeglicama i raseljenim licima (Aneks 7 Dejtonskog Sporazuma iz 1995. godine)

Dana, 9. decembra 1999. godine CRPC je ustanovila da je E.M. prijeratni vlasnik kuće u Banjoj Luci i automatski poništila svaki prenos vlasništva nakon 1. aprila 1992. godine.

Dana, 22. avgusta 2002. godine E.M. je dobio nalog o izvršenju odluke CRPC-a od Ministarstva za izbjegla i raseljena lica Republike Srpske. Aplikant i njegova žena su dobili rješenje sa nalogom da napuste kuću u roku od 90 dana sa pravom na alternativni smještaj. Njima je rečeno da žalba protiv ovog rješenja neće odgoditi njegovo izvršenje ali da se mogu žaliti Prvostepenom sudu u Banjoj Luci (shodno čl. 12a, Zakona o Izvršenju odluka Komisije za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica iz 1999. godine – u daljem tekstu „Zakon iz 1999. god.“).

Dana, 31. oktobra 2002. godine Ministarstvo za izbjegla i raseljena lica Republike Srpske izdalo je drugo rješenje koje zamjenjuje ono od 22. avgusta 2002. godine. U skladu sa novim rješenjem, aplikant i njegova žena trebali su da napuste kuću u roku od 15 dana bez prava na alternativni smještaj pošto je kuća u okolini Visokog (koja je upisana kao vlasništvo aplikantove žene bez obzira na pobijani ugovor o zamjeni) bila slobodna. Ponovu su savjetovani da žalba protiv rješenja neće odgoditi njegovo izvršenje ali da se oni mogu žaliti Prvostepenom sudu u Banjoj Luci u roku od 30 dana (u skladu sa djelom 12a Zakona iz 1999. god).

Aplikant i njegova žena su se žalili Prvostepenom sudu u Banjoj Luci protiv rješenja od 31. oktobra 2002. godine i tražili obustavu izvršenja postupka. Čini se da do sada nisu primili nikakav odgovor.

Dana, 19. novembra CRPC je odbila zahtjev za ponovnim razmatranjem svoje odluke od 9. decembra 1999. godine koju su dostavili aplikant i njegova žena zato što nisu dokazali da

E.M. nije bio prijašnji vlasnik kuće u Banjoj Luci. Što se tiče dostavljanja ugovora o zamjeni imovine CRPC ih je uputio na nadležan sud.

Dana, 5. decembra 2002. godine aplikant i njegova žena su deložirani iz kuće u Banjoj Luci.

Dana, 9. decembra 2002. godine aplikant se zbog deložacije žalio Domu za ljudska prava koji je uspostavljen na osnovu Sporazuma o ljudskim pravima (Aneks 6 Daytonskog Sporazuma iz 1995. godine).

Dana, 11. decembra 2002. godine aplikantova žena se preselila u njenu kuću u okolini Visokog. Čini se da aplikant nije otišao sa ženom.

Dana, 4. marta 2003. godine Prvostepeni sud u Banjoj Luci proglasio je ugovor o zamjeni ništavnim *ab initio* pošto je bio zaključen pod pritiskom (u kontekstu široke skale raseljavanja i diskriminacije).

Dana, 4. aprila 2003. godine aplikant se žalio protiv sudske odluke Okružnom sudu u Banjoj Luci navodeći da na E.M. i M.M. nije vršen pritisak da zaključe ugovor. On je naveo da je njegova punica ostala u kući njegove žene u okolini Visokog nakon zaključivanja ugovora gdje je navodno i ubijena. Čini se da je žalba još u postupku.

Dana, 13. novembra 2003. godine aplikant je dostavio Okružnom sudu u Banjoj Luci zahtjev za izricanjem privremenih mjera tražeći da mu bude dopušteno da se vrati u kuću u Banjoj Luci dok se ne riješi njegova žalba na sudsku odluku od 4. marta 2003. godine. Čini se da nije primio nikakav odgovor s tim u vezi.

Dana, 1. decembra 2003. godine aplikant je povukao svoju žalbu pred Domom za ljudska prava. Zbog toga je Komisija za ljudska prava pri Ustavnom suda Bosne i Hercegovine (pravni nasljednik Doma za ljudska prava) odlučila 4. maja 2004. da skine žalbu sa liste predmeta.

(a) Eksproprijacija zemljišta u Banjoj Luci

Dana, 28. i 29. maja 2001. relevantne upravne vlasti su izvršile eksproprijaciju parcele ispred kuće u Banjoj Luci, koja je gore pomenuta, u svrhu izgradnje javnog puta.

Dana, 22. januara 2002. godine Okružni sud u Banjoj Luci je poništio odluku od 28. i 29. maja 2001. godine u upravnom sporu, pošto postupak pred Prvostepenim sudom u Banjoj Luci koji se tiče validnosti ugovora o zamjeni još uvijek nije okončan. Sud je takođe našao da osporavana odluka nije ustanovljena na relevantnim činjenicama.

Dana, 25. avgusta 2004. godine Kancelarija Republike Srpske za pružanje pomoći u vezi sa pitanjima imovine sa sjedištem u Banjoj Luci odlučila je da obustavi postupak eksproprijacije zbog postupka koji se tiče validnosti ugovora o zamjeni koji nije okončan.

Dana, 13. septembra 2004. godine Uprava za pitanja imovine Republike Srpske potvrdila je odluku svoje kancelarije iz Banja Luke od 25. avgusta 2004. godine.

Dana, 29. septembra 2004. godine aplikant je pokrenuo upravni postupak pred Vrhovnim sudom Republike Srpske osporavajući zakonitost odluke od 13. septembra 2004. godine. Žalio se zato što zemlja o kojoj je riječ nije bila odmah oduzeta (tj. bez obzira na postupak koji se tiče validnosti ugovora o razmjeni). Čini se da ovi postupci još nisu okončani.

B. Relevantno pravo i praksa

1. Opšti okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini iz 1995. godine („Dejtonski Sporazum“)

Tri najvažnije strane u ratu u Bosni i Hercegovini koji je trajao od 1992-95 godine (tadašnja Republika Bosna i Hercegovina, Republika Hrvatska i tadašnja Savezna Republika Jugoslavija) potpisale su Dejtonski Sporazum 14. decembra 1995. godine. Sporazum je stupio na snagu na dan njegovog potpisivanja. Sporazum ima 12 Aneksa, uključujući i Sporazum o ljudskim pravima (Aneks 6) i Sporazum o izbjeglicama i raseljenim licima (Aneks 7).

(a) Sporazum o ljudskim pravima (Aneks 6)

Sporazum o ljudskim pravima potpisala je Bosna i Hercegovina (u to vrijeme Republika Bosna i Hercegovina), Federacija Bosna i Hercegovina i Republika Srpska 14. decembra 1995. godine kada je Sporazum i stupio na snagu. Njegove relevantne odredbe vidjeti u predmetu *Jelicic protiv Bosne i Hercegovine (dec.)*, br. 41183/02, ECHR 2005-..)

Prijašnji Dom za ljudska prava uspostavljen je u skladu sa ovim Sporazumom. 31. decembra 2003. godine. Dom je zamijenjen Komisijom za ljudska prava pri Ustavnom suda Bosne i Hercegovine koja je imala mandat da odluči o predmetima Doma za ljudska prava koji su bili zaprimljeni do tog trenutka.

Tokom 2003. godine bivši Dom za ljudska prava donio je odluku u predmetu koji se tiče osobe koja je zaključila ugovor o zamjeni kuće sa drugom osobom tokom rata u Bosni i Hercegovini od 1992-95 godine i kojoj je bilo prijećeno da će biti izbačena iz svog doma tokom sudskog postupka koji se odnosi na validnost ugovora o zamjeni (vidi *Samardžić*, odluka br. CH/02/9130 od 6. januara 2003. godine). Zbog postupaka koji su bili u toku, prijašnji Dom za ljudska prava primjenio je privremene mjere obustavljajući deložaciju. Ta odlukla obustavlja daljnji postupak deložacije do konačne odluke kompetentnog suda o validnosti ugovora o zamjeni. U nastavku je relevantni dio odluke koji se odnosi na članove 8. i 13. Evropske konvencije o Ljudskim pravima:

„55. Zakon o izvršenju odluka Komisije za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica u Članu 12a sadrži mehanizme koji omogućava da sud koji vodi spor o validnosti ugovora o zamjeni odluči da li, u određenom predmetu koji je pred njim, opšti cilj brzog vraćanja u predratne domove treba da ima prednost nad pravima utvrđenim po osnovu ugovora o zamjeni ili ne...

56. Čini se da je zakon predvidio da će nadležan sud, kada se od njega zatraži da donese naredbu kojom se privremeno zadržava izvršenje upravnog postupka za vraćanje u posjed, donijeti odluku na temelju spisa koji je pred njim. Sud će ispitati *prima facie* jačinu argumenata i dokaza koje su dostavile dvije strane, jedna koja brani validnost ugovora o zamjeni i druga koja tvrdi da je ugovor zaključen pod prisilom. U tom smislu sud će tražiti da strana koja brani validnost zamjene da, kao minimum, „pokaže pisani ugovor o zamjeni kao dokaz“. Sud će onda uzeti u obzir da li strana koja traži prekid deložacije može učiniti vjerovatnim da bi joj oduzimanje posjeda doma dok spor oko ugovora ne bude riješen uzrokovalo nenadoknadivu štetu. Dom je mišljenja da se može smatrati da mehanizam koji predviđa zakon omogućava uspostavljanje pravične ravnoteže između dvije strane u sporu.

57. Međutim, u predmetu pred Domom, Prvostepeni sud u Banjoj Luci do danas nije donio odluku o hitnom zahtjevu za donošenje privremenih mjera koji je podnio podnosilac prijave. Kao rezultat, ravnoteža koju je sačinio zakonodavac je srušena, a podnosilac prijave je *de facto* lišen svih proceduralnih zaštita. Pod ovakvim okolnostima, uplitanje u pravo podnosioca prijave na poštivanje njenog doma nije u skladu sa zahtjevom da ono bude „neophodno u demokratskom društvu zbog zaštite prava drugih“, u ovom slučaju prijeratnog vlasnika M.J.

69. U predmetnom slučaju, iako je podnosilac prijave zatražila od Osnovnog suda u Banjoj Luci donošenje naredbe za privremene mjere da bi spriječila svoju deložaciju do okončanja sudskog postupka o ispitivanju validnosti ugovora o zamjeni, kao što predviđa Član 12a, podnosilac prijave je, zbog šutnje prvostepenog suda, ostavljena bez bilo kakvog drugog pravnog lijeka u traženju prekida svoje deložacije. Osnovni sud u Banjoj Luci ima ovlasti prema članu 12a da naredi prekid, ali je on propustio da odgovori na zahtjev podnosioca prijave za privremenom mjerom. Tužena strana je potvrdila navode podnosioca prijave da je njen predmet samo primjer opšte prakse da se ne odlučuje o zahtjevima za privremenim mjerama u predmetima kao što je njen. Dom smatra da je podnosilac prijave pod ovim uslovima lišena svog prava po članu 13. na efikasan pravni lijek protiv povrede njenog prava na poštovanje njenog doma.“

Na osnovu ove odluke, dopunjen je Zakon o izvršenju odluka Komisije za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica iz 1999. godine. Relevantna tijela će sada obustaviti *ex officio* izvršenje odluka Komisije za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica u slučajevima zamjene kuća za koje se vodi postupak pred sudom o validnosti ugovora o zamjeni (vidjeti u nastavku „Zakon o izvršenju odluka Komisije za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica iz 1999. godine,“).

(b) Sporazum o izbjeglicama i raseljenim licima (Aneks 7)

Bosna i Hercegovina (u to vrijeme Republika Bosna i Hercegovina), Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska potpisale su Sporazum o izbjeglicama i raseljenim licima 14. decembra 1995. godine, kada je Sporazum i stupio na snagu. U nastavku su njegove relevantne odredbe:

Član I, stav 1.

„Sve izbjeglice i raseljena lica imaju pravo da se slobodno vrate u svoje domove. Imaće pravo na povrat imovine koja im je oduzeta za vreme neprijateljstva od 1991. godine i da dobiju kompenzaciju za svu imovinu koja im se ne može povratiti. Svaki povratak izbjeglica i raseljenih lica je važan cilj rješavanja konflikata u Bosni i Hercegovini. Strane potvrđuju da će prihvatiti takve osobe koje su napustile svoju teritoriju, uključujući i one kojima je bila odobrena privremena zaštita trećih zemalja.“

Član VII

“Strane ovim osnivaju nezavisnu komisiju za raseljena lica i izbjeglice (komisija)...”

Član IX, stav 1.

“Komisija će biti sastavljena od devet članova. U okviru od 90 dana nakon stupanja ovog sporazuma na snagu, Federacija BiH će imenovati 4 člana, dva na termin od tri godine, a druge na termin od 4 godine. Republika Srpska će imenovati dva člana, jednog na termin od 3 godine, a drugog na 4 godine, predsjednik Evropskog suda za ljudska prava će postaviti ostale članove svakog na period od 5 godina i proglasitiće jednog od tih članova za predsjedavajućeg. Članovi komisije mogu biti ponovo imenovani.”

Član XI

“Komisija će primati i odlučivati o svakom potraživanju nepokretne imovine u Bosni i Hercegovini, kada imovina nije bila dobrovoljno prodana ili na drugi način prenesena od 01.04.1992. godine i kada potraživač ne uživa trenutno posjedovanje te imovine. Potraživanja mogu biti za povrat imovine ili pravednu naknadu umjesto povrata.”

Član XII, stav 3.

“U određivanju zakonskog vlasnika imovine, komisija neće priznati za validnu nijednu nelegalnu transakciju imovine, uključujući svaki transfer koji je napravljen pod pritiskom, u zamjenu za dozvolu za izlazak ili dokumente, ili je na drugi način bila u vezi sa etničkim čišćenjem. Svaka osoba kojoj je dodijeljen povrat imovine može prihvatiti odgovarajući ugovorni aranžman prije nego preuzme vlasništvo.”

Član XII, stav 7.

“Odluke komisije biće konačne...”

Poput Doma za ljudska prava, 31. decembra 2003. godine prestala je da postoji i izvorna Komisija za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica. Ista je kasnije zamijenjena homonimnom Komisijom koju u potpunosti sačinjavaju državljani Bosne i Hercegovine i koju finansira Bosna i Hercegovina.

2. Zakon o izvršenju odluka Komisije za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica; objavljen u Službenom glasniku Republike Srpske – “SG RS” – br. 31/99 od 12. novembra 1999. godine; izmjene i dopune objavljene u “SG RS” br. 2/00 od 4. februara 2000. godine, 39/00 od 16. novembra 2000. godine, 65/01 od 21. decembra 2001. godine, 13/02 od 18. marta 2002. godine i 39/03 od 3. juna 2003. godine.

Ovaj zakon je donio Visoki predstavnik (institucija ustanovljena Sporazumom o civilnoj implementaciji – Aneks 10. Dejtonskog sporazuma iz 1995. godine – kako bi, ispred međunarodne zajednice, nadgledala implementaciju civilnih aspekata Dejtonskog mirovnog sporazuma). Upravni odbor Savjeta za implementaciju mira (grupa koju sačinjavaju 55 država i međunarodnih organizacija koje sponzorišu i usmjeravaju proces provodjenja mira) imenuje visokog predstavnika. Savjet za bezbjednost Ujedinjenih nacija, koji je odobrio Dejtonski mirovni sporazum i raspored međunarodnih trupa u Bosni i Hercegovini, potom potvrđuje imenovanje, u skladu sa ovlaštenjima iz 7. poglavlja Povelje Ujedinjenih nacija. Upravni odbor takođe daje i politička uputstva visokom predstavniku. Kancelariju visokog predstavnika finansira Savjet za implementaciju mira. Sadašnji visoki predstavnik, g-din Schwarz-Schilling, takođe je i specijalni predstavnik Evropske unije u Bosni i Hercegovini (kao što je to bio i njegov prethodnik, Lord Ashdown).

Ovaj zakon je na snazi od 28. oktobra 1999. godine. Relevantne su njegove sljedeće odredbe:

Član 1.

„Ovim Zakonom reguliše se, povratom u posjed na teritoriji Republike Srpske, upravno izvršenje odluka Komisije za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica (u daljem tekstu Komisija), koja je uspostavljena na osnovu Aneksa 7. Opšteg okvirnog [Dejtonskog] sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.“

Član 2.

“Odluke Komisije postaju konačne i obavezujuće danom njihovog donošenja.

Odlukama Komisije potvrđuju se prava na nekretninama u korist lica navedenih u odluci i zahtijeva od nadležnih izvršnih organa poduzimanje mjera propisanih ovim Zakonom.

Odluke Komisije takođe imaju snagu pravovaljanih dokaza koji se mogu koristiti u upravnom, sudskom i drugim zakonskim postupcima.“

Član 3.

“Upravne vlasti izvršavaju odluke Komisije zahtjev lica iz člana 4. stav 1. [ovog Zakona]...

Kancelarija Ministarstva u opštini u kojoj se nalazi imovina izvršava odluke Komisije...”

Član 4., stav 1.

“Pravo na podnošenje zahtjeva za izvršenje odluke Komisije koja se odnosi na nekretninu u svojini građana imaju sljedeća lica:

- a. nosilac prava naveden u odluci Komisije,
- b. nasljednici nosioca prava navedenog u odluci Komisije.“

Član 5., stav 1.

“Pravo na podnošenje zahtjeva za izvršenje odluke Komisije kojom se potvrđuje pravo na privatnu imovinu ne zastarijeva.”

Član 7., stav 1.

Organ uprave nadležan za izvršenje odluka Komisije dužan je u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva za izvršenje donijeti zaključak o dozvoli izvršenja.

Član 7., stav 7. (stupio na snagu 11. juna 2003. godine)

“U slučaju kada lice ima pravni interes na predmetnu imovinu ili stan koji je stečen nakon [1. aprila 1992. godine], i kada može prezentovati važeći ugovor o zamjeni ili prenosu prava, nadležni organ uprave će, u skladu sa odredbama Zakona o opštem upravnom postupku iz 2002. godine (“Službeni glasnik Republike Srpske, br. 13/02) kojima se riješavaju prethodna pitanja, prekinuti postupak i uputiti stranke da pokrenu postupak pred nadležnim sudom u cilju odlučivanja o navodima.”

Član 7., stav 8. (stupio na snagu 11. juna 2003. godine)

“Izuzetno, u slučaju kada osoba ima pravni interes na predmetnu imovinu ili stan koji je stečen nakon [1. aprila 1992. godine], i kada je nadležni organ uprave donio zaključak o dozvoli izvršenja prije stupanja na snagu ovog Zakona, a koji još nije izvršen, nadležni organ uprave će po službenoj dužnosti obustaviti postupak izvršenja do donošenja pravosnažne sudske odluke ukoliko zainteresovana strana pruži dokaz o pokretanju postupka pred nadležnim sudom i prezentuje važeći ugovor o zamjeni ili prenosu prava.”

Član 12a (ova odredba bila je na snazi od 29. decembra 2001. godine do 11. juna 2003. godine)

“Nadležni organ uprave upućuje podnosioca žalbe na pokretanje postupka pred nadležnim sudom u roku od 30 dana da bi dokazao da je nosilac prava iz odluke Komisije prenio svoja prava na podnosioca žalbe, na dobrovoljan i zakonit način, nakon [1. aprila 1992. godine].

Nadležni sud može donijeti posebnu naredbu kojom se obustavlja postupak izvršenja pred nadležnim organom uprave do donošenja odluke suda kada apelant može da pokaže dokaz u formi pismenog ugovora o prenosu prava u skladu sa domaćim zakonom i nastanku nenadoknadive štete za izvršenika u slučaju da se postupak izvršenja nastavi.”

Član 13., nakon izmjena i dopuna od 11. juna 2003. godine

“Nadležni sud će odlučiti o tome da li je prenos prava na podnosioca žalbe proveden dobrovoljno i u skladu sa zakonom.

Ako je prijenos prava izvršen u periodu između 1. aprila 1992. godine i 14. decembra 1995. godine, a njegovu pravovaljanost osporava tužena strana, teret dokazivanja biće na strani koja tvrdi da je stekla prava na nekretninama koje su predmet prenosa, da dokaže da je prenos izvršen dobrovoljno i u skladu sa zakonom. U slučaju gdje se jedna od prometovanih nepokretnosti nalazi na teritoriji neke od država nastalih od bivše SFRJ, teret dokazivanja je na stranki koja tvrdi da prenos prava na nekretnosti nije izvršen na dobrovoljan način i u skladu sa zakonom, u cilju uspostavljanja stanja prije izvršenog prenosa prava.

...

Sud može dati bilo koji nalog koji je potreban da bi njegova odluka stupila na snagu, uključujući i nalog kojim se poništavaju pravne transakcije, nalog da se izvrši ili briše upis u odgovarajuće javne knjige/registre, kao i nalog da se poništi nalog za prekid izvršnog postupka.

Zainteresovane strane iz žalbenog postupka obavijestiće nadležni upravni organ o sudskoj odluci.

Nadležni organ uprave nastavlja postupak izvršenja prema zahtjevu, ili obustavlja postupak u skladu sa sudskom odlukom.”

ŽALBA

Aplikant se žali u vezi sa deložacijom iz kuće u Banjoj Luci 5. decembra 2002. godine a da prethodno nije utvrđeno njegovo vlasništvo. Takođe se žalio da za zemljište ispred te kuće nije izvršena eksproprijacija. Nije se pozvao na neki određeni član Konvencije. Tužba je dostavljena Vladi po članu 8. Konvencije i članu 1. protokola br. 1. uz Konvenciju.

PRAVO

A. Deložacija

Nadležne vlasti Republike Srpske su 31. decembra 2002. godine naložile aplikantu (i njegovoj supruzi) da isprazne kuću u Banjoj Luci u skladu sa odlukom bivše Komisije za imovinske zahtjeve izbjeglica i raseljenih lica od 9. decembra 1999. godine. Aplikant je 5. decembra 2002. godine deložiran (zajedno sa suprugom). Aplikant je pokrenuo pitanje s obzirom da, u vrijeme deložacije, sudski postupak o njegovom pravu nije još bio riješen.

Ova žalba pokreće pitanja prema članu 8. Konvencije i članu 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju.

Član 8. glasi:

- „1. Svako ima pravo na poštovanje svog privatnog i porodičnog života, doma i prepiske.
2. Javna vlast se ne miješa u vršenje ovog prava, osim ako je takvo miješanje predviđeno zakonom i ako je to neophodna mjera u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, javne sigurnosti, ekonomske dobrobiti zemlje, spriječavanja nereda ili spriječavanja zločina, zaštite zdravlja i morala ili zaštite prava i sloboda drugih.“

Član 1. Protokola br. 1. glasi:

“Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uslovima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s opštim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.”

Vlada je navela da podnosilac žalbe nije iscrpio sve domaće pravne lijekove kao što se traži u članu 35., stavu 1. Konvencije. Aplikant se s ovim nije složio.

Sud podsjeća da pravilo iscrpljivanja domaćih pravnih lijekova iz člana 35., stava 1. Konvencije zahtijeva od aplikanta da prvo iskoristi sve pravne lijekove koje pruža domaći pravni sistem, tako da država ne odgovara pred Evropskim sudom za djela prije nego je imala mogućnost da stvari uredi u okviru svog pravnog sistema. Pravilo se zasniva na pretpostavci da domaći sistem pruža efikasan pravni lijek u vezi sa navodnim kršenjem (vidi, između ostalih, i T. protiv Ujedinjenog kraljevstva [GC], br. 24724/94, stavovi 55. i 16. iz decembra 1999. godine). Član 35. stav 1. glasi:

“Sud može uzeti predmet u postupak tek kada se iscrpe svi unutrašnji pravni lijekovi, u skladu sa opštepriznatim načelima međunarodnog prava, i u roku od šest mjeseci od dana kada je donijeta pravosnažna odluka.”

U predmetnom slučaju, aplikant se žalio protiv naloga za deložaciju od 31. oktobra 2002. godine Ministrastvu za izbjeglice i raseljena lica Republike Srpske (nadležni upravni organ). S obzirom da pravni lijek nije mogao suspendovati deložaciju (vidi “Relevantne činjenice slučaja” u gornjem dijelu teksta), to nije bio efikasan domaći pravni lijek za navodno kršenje u smislu člana 35., stava 1. Konvencije.

Aplikant je također tražio suspenziju deložacije od Osnovnog suda u Banjoj Luci u skladu sa članom 12a Zakona o izvršenju odluka Komisije za imovinske zahtjeve izbjeglica i raseljenih lica iz 1999. godine. Bivši Dom za ljudska prava smatrao je pravni lijek neefikasnim (vidjeti odluku u slučaju Samardžić koja je citirana u “Relevantni zakoni i praksa” u gornjem dijelu tekstu). Sud ne vidi nikakav razlog da se ne složi sa odlukom tog Doma.

Konačno, aplikant je podnio prijavu Domu za ljudska prava, ali je to uradio tek nakon deložacije. Štaviše, naknadno je povukao svoju prijavu. Sud navodi da je bivši Dom za ljudska prava bio domaći organ (vidjeti odluku u slučaju Jeličić koja je citirana u gornjem dijelu teksta). Dom je također mogao pružiti pravni lijek za navodno kršenje: da se aplikant ranije obratio i da nije povukao svoju prijavu, deložacija je mogla biti suspendovana i/ili mu je moglo biti pruženo zadovoljenje (vidi gore citiranu odluku u slučaju Samardžić). Aplikant nije ponudio nikakvo opravdanje što je propustio da pravilno iskoristi taj pravni lijek, a Sud ne vidi nikakve posebne okolnosti koje bi ga oslobodile obaveze da to uradi (vidi Akdivar i ostali protiv Turske, presuda od 16. septembra 1996. godine, Izvještaji o presudama i odlukama 1996-IV, stav 67.).

U skladu s iznesenim, bez obzira na pravni status bivše Komisije za imovinske zahtjeve izbjeglica i raseljenih lica (međunarodni ili domaći) i Zakon o izvršenju odluka Komisije za imovinske zahtjeve izbjeglica i raseljenih lica iz 1999. godine (koji je donio visoki predstavnik), ova žalba je neprihvatljiva na temelju neiscrpljivanja pravnih lijekova u skladu sa članom 35. stavova 1. i 4. Konvencije.

B. Eksproprijacija

Nadležne vlasti Republike Srpske odlučile su da ne nastave sa eksproprijacijom zemljišta gore opisanog, za koje sudski postupak o valjanosti prava vlasništva podnosioca žalbe nije bio okončan. Podnosilac žalbe se žalio na ovu odluku, tražeći da se postupak eksproprijacije završi (uključujući i isplatu eventualne nadoknade) neovisno od sudskog postupka.

Sud primjećuje da se aplikant žalio (vidi “Deložacija” u gornjem tekstu) da je država preduzimala korake u vezi s imovinom prije nego je određen njegov interes u vezi s istom: u datom kontekstu, iznosi oprečnu žalbu. Sud smatra da odluka nadležnih vlasti da se sačeka ishod postupka za utvrđivanje vlasništva prije nego što nastavi postupak eksproprijacije ne pokreće nijedno pitanje u skladu sa Konvencijom.

U skladu s tim, ova žalba je očigledno bez osnova. Zato se odbija u skladu sa članom 35., stavovima 3. i 4. Konvencije.

Iz ovih razloga, Sud jednoglasno

Odlučuje da obustavi primjenu člana 29., stava 3. Konvencije i

Prolašava aplikaciju neprihvatljivom.

Michael O'BOYLE

Registrar

Nicolas BRATZA

Predsjednik